



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ



ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор


Володимир ЗАГОРСЬКИЙ

Зведено

дію Вченою радою НЛТУ України
29 червня 2023 року, протокол № 7

ПОЛОЖЕННЯ

про підготовку

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у
Національному лісотехнічному університеті України

Це Положення є нормативним документом, що регламентує організацію та провадження підготовки докторів філософії в Національному лісотехнічному університеті України (далі – університет, НЛТУ України) відповідно до стандартів вищої освіти, а також права та обов'язки учасників освітнього процесу.

Зміни та доповнення до цього Положення вносяться за поданням проректорів та директорів навчально-наукових інститутів, схвалюються Вченою радою університету і вводяться в дію наказом ректора.

1. Загальні положення

1.1. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Національному лісотехнічному університеті України (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Постанов Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами) (далі – Постанова), якою затверджений Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук.

1.2. Положення визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня відповідно доктора філософії (далі – аспірант).

1.3. Терміни, що вживаються у цьому Положенні, мають таке значення:

аспірантура — система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у Національному лісотехнічному університеті України (далі — Університет) з метою оволодіння ними освітньо-науковою програмою;

довідка про виконання освітньо-наукової програми — документ, який містить інформацію про результати навчання здобувача, назви дисциплін, отримані ним оцінки і здобуту ним кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі — ЄКТС);

здобувач ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою — особа, яка провадить наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи і здобуває вищу освіту ступеня доктора філософії в Університеті поза аспірантурою шляхом виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді;

індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії складається з індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи;

індивідуальний навчальний план аспіранта, здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою — документ, що визначає послідовність та форму засвоєння аспірантом, здобувачем ступеня доктора філософії поза аспірантурою освітніх компонентів освітньо-наукової програми з метою оволодіння ним компетентностей відповідно до 8 рівня Національної рамки кваліфікацій;

індивідуальний план наукової роботи аспіранта (здобувача) — документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи здобувача;

освітньо-наукова програма на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти — єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та наукових (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених

такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання визначеної кваліфікації;

підготовка здобувачів поза аспірантурою — система організаційно-освітньо-наукового забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у закладі з метою набуття ними компетентностей і здобуття результатів навчання, визначених освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, без навчання в аспірантурі та без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

У тексті цього Положення поняття “аспірант”, “кваліфікація”, “спеціальність” та “спеціалізація” вживаються у значенні, наведеному у Законах України “Про вищу освіту” і “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

1.4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті здійснюється:

в аспірантурі за очною (денною) або заочною формою здобуття вищої освіти;

поза аспірантурою в Університеті.

1.5. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми здобуття освіти становить чотири роки.

1.6. Для врегулювання відносин між аспірантом та Університетом укладається договір.

1.7. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

за рахунок видатків державного бюджету (за державним замовленням);

за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії).

1.8. Проведення освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти Університету здійснюється відповідно до отриманої ліцензії.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною) формою здобуття освіти.

1.9. Координацію діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, здійснює відділ аспірантури та докторантури.

2. Права та обов’язки аспірантів

2.1 Аспіранти виконують обов’язки та користуються правами здобувачів вищої освіти, що визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти також мають право на:

2.1.1. Вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації,

наявної в Університеті, бібліотеках і державних архівах України;

2.1.2. Отримання методичного і змістовного керівництва щодо власного дослідження від наукового керівника;

2.1.3. Безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнанням місцем для наукової роботи;

2.1.4. Академічну мобільність та наукове стажування, що реалізується відповідно до законодавства;

2.1.5. Академічну та соціальну відпустку, відповідно до законодавства.

2.1.6. Трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти також зобов'язані:

2.2.1. Дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі;

2.2.2. Виконувати індивідуальний навчальний план;

2.2.3. Виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри;

2.2.3. Підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації для здобуття ступеня доктора філософії.

2.3. Покладення Університетом на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової програми забороняється.

2.4. Аспіранти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.5. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відрховується з аспірантури з дати набрання чинності наказом Університету про видачу диплома доктора філософії з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний рік підготовки.

2.6. Вчений, який є доктором наук, може здійснювати, як правило одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів.

Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

3. Процедура та умови вступу до аспірантури

3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. Вступ до Університету з метою підготовки в аспірантурі здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання до закладів

вищої освіти, затверджених МОН, та правил прийому Університету затверджених Вченою радою Університету.

На сайті університету розміщений перелік акредитованих і неакредитованих освітньо-наукових програм. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

3.3. Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з Правилами прийому до Університету у строки, визначені такими правилами прийому.

3.4. Особа, яка подає для вступу до Університету для підготовки в аспірантурі диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома, виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

3.5. Прийом на навчання в аспірантурі здійснюється за результатами вступних випробувань, які складаються з:

вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом

інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень) затверджених Правилами прийому в аспірантуру Університету.

3.6. Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

3.7. Вага балу з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до аспірантури Університету.

3.8. Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні протягом одного календарного року.

3.9. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними

комісіями, до складу яких входить, як правило, три-п'ять осіб, які призначаються ректором Університету.

3.10. До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

3.11. До складу предметних комісій можуть бути призначені також представники інших ЗВО (наукових установ) з якими укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або про спільне виконання освітньо-наукової програми, або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між Університетом і науковою установою.

3.12. До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

3.13. За результатами проведення вступних випробувань до Університету для підготовки в аспірантурі приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника окремо.

3.14. Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Аспіранту, протягом місяця з дати наказу ректора Університету про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників університету, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

4.2. Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта і відповідає перед вченою радою закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

4.3. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта (здобувача ступеня доктора філософії) науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених Університетом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження – для наукових працівників).

4.4. Рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових

керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

4.5. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача Університет змінює наукового керівника у разі:

припиненням ним трудової діяльності на наукових або науково педагогічних посадах;

неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;

невиконання своїх обов'язків, визначених пунктом 4.2 цього Положення;

відмови надати висновок за результатами наукового керівництва;

прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;

притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;

спільне бажання наукового керівника і здобувача;

в інших випадках, передбачених законодавством.

4.6. Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

4.6.1. Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30-60 кредитів - ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять проведення навчальних занять та їх обсяг, форми поточного і підсумкового контролю.

4.6.2. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

4.6.3. Освітньо-наукова програма є основою для формування аспірантом індивідуального навчально-наукового плану, який погоджуються з науковим керівником та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування особи до Університету для підготовки в аспірантурі.

4.6.4. Індивідуальний навчально-науковий план повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС.

4.6.5. Аспірант може змінювати свій індивідуальний план за погодженням із своїм науковим керівником.

4.6.6. Вивчення аспірантами освітніх компонентів може здійснюватися на базі Університету, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів.

4.6.7. Невиконання індивідуального навчально-наукового плану, зокрема

порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення рішення про відрахування аспіранта.

4.6.8. Наукова складова освітньо-наукової програми є невідомою частиною, що реалізується у вигляді наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно законодавством.

4.6.9. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним навчально-науковим планом.

4.6.10. Індивідуальний план навчально-наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення кафедрою затверджуються вченою радою відповідного навчально-наукового інституту або вченою радою університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в аспірантурі. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою.

4.6.11. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

4.7. Університет в установленому порядку може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

4.8. Аспіранти можуть бути переведені до іншого закладу, у тому числі якщо Університет не має акредитованої освітньо-наукової програми із спеціальності здобувача, або в межах Університету:

1) на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються в Університеті за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

2) на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються в Університеті за державним або регіональним замовленням;

3) на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місця державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць.

У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу Університету.

На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

4.9. Якщо Університет не отримав сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми або в Університеті закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої програми, переведення здобувачів до іншого закладу, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована, здійснюється відповідно до законодавства.

4.10. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) звертається до структурного підрозділу закладу, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

4.11. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу закладу, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні кафедри. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до структурного підрозділу університету не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого

висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

4.12. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до вченої ради Університету, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради Університету та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

4.13. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

4.14. Особа, яка була відрахована із закладу у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до Університету повторно.

Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Аспіранти (здобувачі), які були відраховані із Університету до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання в Університеті в межах ліцензованого обсягу.

5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Університеті поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти Університету і триває чотири роки.

5.2. Особа подає до Університету заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

5.3. Після зарахування закладом особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом ректора Університету призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників Університету з науковим ступенем згідно з вимогами цього Положення.

Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.4. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми Університету згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчально-науковим планом роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

5.4.1. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою з Університету.

5.5. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Університет вживає заходів до відрахування такої особи з підготовки в Університеті. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5.6. Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до пунктів 4.11-4.12 цього Положення.

5.7. Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.